

A. T. Bök

Hämeenlinnan
Eläinsuojelusseura
1915—1925

Hämeenlinna 1925,
Arvi A. Karisto Oy:n kirjapaino

Hämeenlinnan Eläinsuojeluseura

Kertomus

seuran toiminnasta v. 1915—1925

Laatinut

A. Th. Böök

Seuran puheenjohtaja

Hämeenlinna 1925

Arvi A. Karisto Osakeyhtiön kirjapaino

Hämeenlinnan Eläinsuojeluseura 50-vuotias.

Huhtikuun 28 p. v. 1875 vahvisti Keisarillinen Senaatti Hämeenlinnan Eläinsuojeluseuran säännöt. Puolisen vuosisataa on seura siis nyt ollut toiminnassa. Ihmiselämään nähden on aika kylläkin pitkä. Paljon ovat kulloinkin seuran toimihenkilöt, sen jäsenet ja ystävät saaneet tällä ajalla kokea. On ollut surun, jos ilonkin päiviä. On saatu käydä yhtämittaista taistelua kansantajuun ammoisista ajoista juurtuneita väärinkäytöksiä, raakuutta ja julmuutta vastaan niin nuorissa kuin täysi-ikäisissäkin. On saatu nähdä aikoja, jolloin miltei joka ainoa linnunpesä paikkakunnalla oli ryöstettävä, pesä hävitettävä ja munat ovat saaneet vanhojen halveksittujen leikkikalujen tavoin romujen kesken rikkinäisinä kuljekkella. On saatu nähdä hevosmarkkinoilla miten juopuneet hevoshuijarit mikä milläkin piikkiruoskalla mitä raaimmalla tavalla ovat hevosia ruoskineet; on saatu nähdä, miten tuo ihmisen hyödyllisin, jaloin ja tottelevaisin kotieläin, vaikkakin on suunnattoman suuren kuorman edessä ponnistanut viimeiset voimansa, on palkinnoksi suuresta antautumuksestaan saanut kirouk-

sia, verta vuotavat suupielet ja julmasti paisuneet ruoskan jäljet lantioilleen. —

Niin, ja ainoastaan hitaasti — miltei askel askeleelta on lasten mieli saatu muuttumaan, miesten häpeän tunne heräämään — — —

Tähän työhön on nyt eläinsuojeluseura puolestaan ottanut osaa 50 vuotta.

Eihän se niin paljon liene suorittanut — pienet varat y. m. ovat olleet esteenä — mutta yhdessä kohden sillä kuitenkin on hyvä omatunto: onhan ainakin yritetty.

Ja jos se voisi toivoa, että kaikki ne siemenet, jotka se on kylvänyt, tulevaisuudessa tuottaisi runsaan ja hyvän sadon, niin se olisi tyytyväinen.

Työ ei ole hukkaan suoritettu.

Hämeenlinnan Eläinsuojeluseuran kunniajäsenet:

Rouva Constance Ullner.

Taloustirehtööri J. A. Moberg.

Neiti Siri Brander.

Kirjailija V. Lindman.

Rouva Bertha Lindman.

Luonnonsuojeluvalvoja Rolf Palmgrén.

Piirieläinlääkäri Allan Höijer.

Hämeenlinnan Eläinsuojeluseuran ensimmäi- nen johtokunta vuonna 1875.

Postiekspeditööri Carl Gustaf Alléen, puheenjohtaja.

Pastori Gustaf Robert Böök, varapuheenjohtaja.

Lääninkirjuri Anders Leonhard Peterson, rahaston-
hoitaja.

Kolleega Anton Wilhelm Lindgren, sihteeri.

Lehtori Magnus Gadd.

Kimnaasinapulainen Karl Gustaf Renvall.

Varajäseniä:

Rouva Emelie Alléen.

Kapteeni Oskar Segercrantz.

Hämeenlinnan Eläinsuojeluseuran toiminta.

Eläinsuojeluseuran Johtokunta vuonna 1925.

Lehtori Albert Theodor Böök. puheenjohtaja.
Eläinlääkäri Alfr. Aschan, varapuheenjohtaja.
Postinhoitaja Johan Oskar Sjöblom, rahastonhoitaja.
Kauppias Knut Fredrik Björkbom, sihteeri.
Eläinlääkäri Adolf Teodor Colerus.
Varatuomari Harry Pomoell.

Varajäseniä:

Kauppias Steffan Hägg.
Pankinjohtaja Bruno Appelqvist.
Kauppias Kustaa Aleksanteri Fredriksson.

Seuran johtokunta 1915—1925.

Johtokunnan vakinaisina jäseninä ovat olleet kauppias Carl Lindevall v. 1895—1921, hoitaen rahastonhoitajan tointa huhtikuun 17 päivään 1915, jolloin hän pyysi saada siitä luopua, A. Th. Böök v:sta 1896, A. J. Moberg v. 1897—1920, oikeusraatimies L. Idestam v. 1899—1924, T. Colerus v:sta 1903, tehtailija A. Kiuttu v. 1907—1922,

kauppias K. F. Björkbom v:sta 1919, postinhoitaja O. Sjöblom v:sta 1920, eläinlääkäri Alfr. Aschan v:sta 1922 sekä varatuomari Harry Pomoell v:sta 1924.

Varajäseninä ovat olleet tilanomistaja Otto Lönnholtz 1902—1916, T. Colerus 1900—03, K. F. Björkbom 1903—18, O. Sjöblom 1914—1920, Steffan Hägg v:sta 1916, Alfr. Aschan 1919—1921, B. Appelqvist v:sta 1920, K. A. Fredriksson v:sta 1922.

Seuran puheenjohtajina 50 v. kautena ovat olleet sotakamreeri C. G. Allén v. 1875—1902 ja A. Th. Böök v:sta 1902.

Nyt kuluneena toimintakautena on johtokunta kokoon-
tunut 87 kertaa.

Tilintarkastajat.

Tilintarkastajina ovat toimineet taloustirehtööri K. Laurela, ruunuvouti L. J. Tötterman, kauppias K. A. Fredriksson, tehtailija Edv. Kauppinen, kauppias J. K. Lindqvist ja pankinjohtaja E. Saarinen.

Manalaan siirtyneitä seuran jäseniä.

Ankaraa hävitystä on kalma nyt kuluneena 10-vuotis-
toimintakautena aikaansaanut seuran jäsenten kesken
vieden kuolemaan kokonaista 30 henkeä. Vuodesta 1910
lukien on kuolleitten luku 43. Näistä mainittakoon eri-
tyisesti seuran monivuotiset johtokunnan jäsenet oikeus-
raatimies Leonard Idestam ja kauppias Carl Lindevall.
Näissä kadotti seura parhaimpia ja toimeliaimpia merkki-
miehiään. Carl Lindevall oli harvinaisen lämminsydämi-

nen eläintenystävä, toverina ja ystävänä vakaa ja horkumaton kaikissa elämän vaiheissa. Syvän surun valtaamana seiso i johtokunta kokonaisuudessaan aivan odottamatta Tuonelan majoille menneen johtokunnan jäsenen Leon. Idestamin arkun ympärillä hänen hautaisissaan Hämeenlinnan kirkossa 16 p. helmikuuta 1924. Saattoivathan silloin viimeiselle retkelleen henkilön, joka auliisti ja uhrautuvasti oli neljännesvuosisadan johtokunnan jäsenenä m. m. hoitanut seuran monet usein kyllä hyvinkin vaikeat ja arkaluontoiset juridiset tehtävät. Lausuivathan viimeiset jäähyväiset työtoverille, joka semmoisena ja muuten ystävänä oli verraton, — niin aivan ainoalaatuinen.

Vuonna 1917 kuoli hovineuvos Alfons Spåre, joka uut-terasti toimi johtokunnansa v. 1897—1902.

Nyt kuluneena toimintakautena ovat paitsi edellä mainitut seuran jäsenet siirtyneet paremmille maille seuraavat henkilöt:

Hovineuvos Alfons Spåre.

Maanviljelysneuvos A. Lindebäck.

Tilanomistaja Otto Lönnholtz.

Tilanomistaja Verner Lönnholtz.

Pastori K. Airila.

Tohtori E. Anthoni.

Everstiluutnantti G. E. af Enehjelm.

Professori K. v. Fieandt.

Rouva Eva v. Fieandt.

Sahanhoitaja Adolf Forssell.

Pankinjohtaja A. J. Forström.

Pankinjohtaja Ivar Gadd.

Neiti A. Helenius.

Maisteri H. E. Hårdh.

Oikeusraatimies L. Idestam.

Faktori Antti Itkonen.

Tohtori K. Koskimies.

Kuritus. johtaja O. Leistén.

Kauppias Carl Lindevall.

Rouva Emmi Mattsson.

Metsänhoitaja K. Moberg.

Rouva Emma Moberg.

K. Opettaja Olga Nikander.

Kauppias N. Novoschiloff.

Pankinjohtaja B. Sundgren.

Toimittaja Atte Tarjanne.

Kruununvouti L. J. Tötterman.

Rouva Fanny Tötterman.

Kauppias N. Veseloff.

Apteekkari Alfr. Ölander.

Eläinlääkärit.

Seuran toimintaan nähden on eläinlääkärin avustus aivan elinkysymys. Tätä avustusta ovat nyt koko kyseessä olevan ajan aivan ilman korvausta antaneet piiri-eläinlääkäri T. Colerus ja kaupungin eläinlääkäri Alfr. Aschan.

Eläinsuojelukaitsijat.

Eläinsuojelukaitsijana on seuran palveluksessa ollut monta vuotta kaupungin terveyskaitsija A. Kuokkanen sekä hänen kuoltuansa nykyinen kaitsija vahtimestari Armas Yrjölä.

Asiamiehet.

Seuran asiamiehenä on kauan ja suurella innolla toiminut tilanomistaja Alex. Ehrnrooth Lammilla.

Kunniakirjat.

Seuran kauniita kunniakirjoja jaetaan sellaisille henkilöille, jotka pitemmän ajan ovat palvelleet samassa paikassa, sekä sillä ajalla ovat hoitaneet kotieläimiä erittäin huolellisesti, hellyydellä ja rakkaudella. Sellaisia ovat saaneet:

Hämeenlinnan lastenkodin palvelija Maria Vuori, hoitanut kodin eläimiä 20 vuotta.

Hyömäen karjakko Mandi Hägg.

Palvelija Gustava Heino, palv. Kylä-Heikkilän tilalla.

Tallimies Jalmari Alin, palv. Lahisten kartanossa.

Karjakko Edla Tuominen, samoin.

Navettamies Eemeli Tuominen, samoin.

Renki Johan Sved, palv. johtaja Rafael Reiniuksella.

Renki Juho Sohlman, palv. kaupp. Lindqvist ja Fredrikssonilla.

Ajuri Toivo Heikkilä, Hämeenlinnasta.

Kuski Kalle Kalliola, palv. Hahkialan kartanossa.

Pika-ajuri Kustaa Tamminen, Hämeenlinnasta.

Vouti Edvard Lehtonen, palv. Tuomolan talossa.

Vaimo Matilda Vilhelmina Lehtonen, samoin.

Tallirenki Otto Tamminen, palv. Tiirikkalan talossa.

Tallirenki Kustaa Mäkinen, palv. Saaren tilalla.

Tilanomistaja A. Kullberg, Hämeenlinnan maaseurakunnasta.

Pikkulintusuojelu.

Hämeenlinnan kaupunki on siinä suhteessa erittäin onnellisessa asemassa, että se omaa joukon hauskoja puistoja. Hyvin oivaltaen kaupungin merkityksen matkailijapaikkana ovatkin sen viranomaiset — maaherra Rehbindersistä alkaen — aina auliisti uhranneet melkoisia summia puistojen hyväksi. Iso puisto onkin nykyään laatuaan maamme aivan ensimmäisiä — m. m. lintujen olin- ja pesimispaikaksi erittäin sovelias. Luonnollista on, että nämä puistojen herttaiset luonnonlaulajat, jotka ovat omansa tuottamaan niille, jotka ovat pakoitettut viettämään kesänsä kaupungissa, mitä suurinta iloa ja hauskuutta, aina ovat olleet seuran erityisen huolenpidon alaiset. Niin on seuralla nyt kuluneena toimintakautena miltei aina keväällä lintujen pesimisaikana ollut oma palkattu vahtinsa puistoja varten. Lintupöytiä — hauskaa mallia — on pidetty kaupan tahi lahjoitettu (m. m. lastenkodeille) ja on niitä nyt runsaasti yksityisten toimesta pystytetty kaupunkiin. Erilaisten pesimispönttöjen malleja on samalla aina ollut yleisön käytettävänä

ja puistoihin on pystytetty toistasataa pesimispönttöä. Koulujen johtajat ovat vuosittain auliisti seuran pyynnöstä oppilailleen huomauttaneet lintusuojelun merkityksestä. Tarpeen vaatiessa on kirjoituksilla paikkakunnan lehdissä koetettu vaikuttaa vanhempiin ja lapsiin, puhuttu kaupungissa syksyisin vierailevien tilhiparvien puolesta, taisteltu »stritsojen» käyttämistä vastaan y. m. Vuosittain on kaikille kaupungin kansakoululapsille lukuvuoden päättäjaisissa annettu C. Ullnerin ja Siri Branderin pirteästi toimittama »Pieni eläinystävä» — yhteensä 7100 kappaletta. Edelleen on toimeenpanemalla suuret Sylviajuhlat koetettu herättää lasten niin sanoaksemme joukkoharrastusta eläinsuojeluun. On koetettu painolla juurruttaa lasten mieliin Sylviajuhlien juhla-merkkiin painettu kehotus: Missä näet heikompaa sorrettavan, astu rohkeasti sitä puolustamaan!

Sylviajuhlat.

Seuran sunnuntaina 21 p. lokakuuta 1922 toimeenpannusta Sylviajuhlasta kertoo »Hämeen Sanomat» seuraavasti:

»Sunnuntaina Hämeenlinnassa vietetty Sylviajuhla onnistui kaikin puolin odotuksia vastaavasti. Ilma oli mitä ihanin ja osanotto tavattoman runsas. Klo ½1 kerääntyivät sekä kaupungin että lähiseutujen koulujen oppilaat lippuineen torille, josta klo 1 marssittiin kaupungin puistoon Jääkäritykistörykmentin ja Kajaanin

Sissipataljoonan soittokuntain kaiuttaessa muhkeita mars sejaan. Kulkuessa oli lapsia yli 1300, jotapaitsi juhlaan saapui runsas joukko muuta yleisöä.

Puistoon saavuttua piti lehtori A. Th. Bөөk kauniin puheen, tehden siinä selkoa Sylviajuhlan ja Äitien päivän merkityksestä ja ottaen lopulta lapsilta sanan, että he kaikissa toimissaan harrastavat eläinsuojelun jaloa asiaa.

Tämän jälkeen tarjottiin lapsille leivoksia ja ohjelman suoritus jatkui lyhyin väliajoin. Kajaanin Sissipataljoonan Soittokunta piti soitosta hyvää huolta ja seminaarin kuoro esitti pariin otteeseen kauniita laulujaan opettaja Lahtisen johdolla. Lisäksi oli ohjelmassa kilpailuja runonlausunnossa ja juoksussa.»

Samaan tapaan ovat muutkin Sylviajuhlat suoritettut.

Kaupungin kyyhkyset.

Tammik. 14 p:nä 1917 päivätyllä kirjelmällä n:o 18 käänty Hämeenlinnan Maistraatti seuran puoleen pyynnöllä että se, siihen nähden että kaupungin kodittomat kyyhkyset olivat sangen suuressa määrässä lisääntyneet, kärsivät nälkää ja pakkasta sekä kovin likasivat kaupungin taloja, ryhtyisi toimenpiteisiin niiden suvun harventamiseksi.

Vaikka tuo tehtävä seuran tarkoituksensa nähden oli-kin varsin epämieluisa ja vastenmielinen, ei seura kuitenkaan tahtonut kieltäytyä, koska oli pelättävissä, että kyyhkysten hävittäminen pitkin kaupunkia ampumalla

tai muulla tavalla ilman vakinaista valvontaa tulisi tuottamaan tavattoman paljon tuskaa ja kärsimystä.

Seura palkkasi erityisen henkilön, joka pyydysti linnut haaveilla ja sitten äkkiä tuskattomasti ne tappoi. Kaikkiaan harvennettiin kyyhkysten lukumäärä 134 linnulla jota paitsi 209 pesää hävitettiin.

Eläinsuojelukirjallisuus.

Paitsi toisessa yhteydessä mainittua Pientä Eläinystävä, joita seura on jakanut kahdeksattatuhatta kappaletta, on seuran kautta muutakin kirjallisuutta maksettua levitetty Hämeenlinnaan ja sen ympäristöön. Tästä mainittakoon ensisijassa lehtistä »Miten olisi tukinajossa eläinräökkäystä vältettävä», jota on jaettu useita satoja. Edelleen: »Aseta pesimispönttöjä pikkulinnuille», suuri joukko aikakauskirjaa »Eläinsuojelus» (etelä-Hämeen lukutupiin), »Eläinsuojeluskalenteri», »Lasten Eläinsuojelusoppi», Suomen yhtyneitten eläinsuojeluyhdistysten liiton vuosikirja y.m.

Seuran julkaisemaa muhkeata taulukkoa »60 hyvää neuvoa hevosen hoidossa» myytiin ensimmäinen painos loppuun ja toista painostakin jo suuri joukko pääasiallisesti Helsingin Eläinsuojelutoimiston kautta.

Esitelmiä ja esityksiä.

Eläinsuojeluaiheisia esitelmiä on seuran puheenjohtaja pyynnöstä pitänyt Hämeenlinnan sotilaskodissa, Padasjoen Marthayhdistyksen iltamassa, Turun Eläinsuojelu-

yhdistyksen 50 v. juhlassa, kansakoululla, seurakunnan diakoonin oppilaille, Hämeen Hevosjalostusliiton kokouksessa, kaikissa Sylviajuhlissa y.m.

Eläinten päivä.

Kun »eläinten päivänä» eri osiin kaupunkia asetetut säästölaatikot tuottivat sangen vähän, päätti johtokunta syyskuun 29 p. 1916 kääntyä papiston puoleen pyynnöllä, että he saarnoissaan muistaisivat päivää.

Luonnonsuojelulaki.

Kuten tunnettua astui heinäkuun 1 päivänä v. 1923 voimaan uusi ja hartaasti odotettu luonnonsuojelulaki, annettu helmikuun 23 päivänä 1923.

Hyvin oivaltaen kuinka tärkeätä olisi, ettei uudesta laista muodostuisi ainoastaan kuollut tekele, vaan että sitä alustapitäen todella noudatettaisiin, pantiin seuran puolesta asiata koskeva kirjoitus kaikkiin paikkakunnan sanomalehtiin. Kirjoitus koski sekä luonnonsuojelulakia että metsästyslain suojelevassa tarkoituksessa muutettuja pykäläiä. Kirjoituksessa lausutaan m. m.

»Kunhan vaan asianomaiset järjestyksenpitäjät näyttäisivät riittävää valppautta asiassa jo tänä vuonna.

Erittäin tärkeätä olisi, että varsinkin nuorisolle ilmoitettaisiin näistä uusista asetuksista.

Hämeenlinnan Eläinsuojeluseura kääntyy tässä kohden arvoisien opettajien, vanhempien ja kasvattajien puo-

leen. Varsinkin maalaiskansakoulujen opettajat voivat kukin paikkakunnallaan paljon hyvää saada aikaan.»

Edelleen: »Hämeenlinnan Eläinsuojeluseura toivoo, että Hämeen valistuneet nuoret miehissä tulevat olemaan mukana nyt kyseessä olevassa valistustyössä. Hämeen partiotytöt ja pojat! Muistakaa, että heikomman auttaminen ja suojeleminen on tärkeimpiä kohtia teidän ohjelmassanne!»

Yllä olevan ohessa on kaikille oppikoulujen ja kansakoulun yläluokkien oppilaille jaettu Suomen Yhtyneitten Eläinsuojeluyhdistysten Keskusliiton lentolehti luonnonsuojelulaista ja muutetuista metsästyslain pykälistä.

Eläintäyttäjät.

Sen johdosta että seuralle oli valitettu siitä, että Idän-pään kylään oli muuttanut asumaan muuan lintujen täyttäjä, joka oli törkeästi väärinkäyttänyt oikeuttaan ampua erilaisia rauhoitettuja lintuja luonnontieteellisiä tarkoituksia varten, kääntyi johtokunta asiassa luonnonsuojelun valvojan maisteri Rolf Palmgrénin puoleen sillä seurauksella että kyseessä olevalta henkilöltä ampumisoikeudet edellä mainittua tarkoitusta varten tykkäänään otettiin pois.

Ilmoituksia eläinrääkkäyksestä.

Joukko ilmiantoja on nyt kyseessä olevalla toimintakaudella kuten ennenkin seuralle tehty. — Näistä mainittakoon:

Erästä metsä- ja liiketoimistoa syytetään huonojen hevosten käyttämisestä tukin ajoin — kirje Hattulan nimismiehelle.

Tiirikosken silloista omistajaa syytetään käyttämästä ylen huonoa maitohevosta — hevonen otetaan pois ja tapetaan.

Kieverinpitäjää syytetään tekemästä kyytiä ylen heikolla ja huonosti ruokitulla hevosella — hevonen tapetaan — omistaja tuomitaan 60 mk:n sakkoon.

Ilmoitetaan että eläinrääkkäystä harjoitetaan metsänajoissa Akaan pitäjän Toijalan kylässä — seuran kaitsija Kuokkanen lähetetään paikalle.

Muuatta teurastajaa syytetään siitä että oli myynyt hänelle teurastamisen ehdolla myydyn huonon hevosen, niin että sitä sittemmin Hauholla rääkättiin halonajolla. Hevosen toimittaa eläinlääk. Hainari tapetuksi.

Muuatta torpparia Janakkalasta syytetään huonosta hevosesta — käännytään Viralan kartanon hoitajan puoleen, jonka maalla torppari asui.

Sanomalehdissä kertomus törkeästä eläinrääkkäyksestä Tyrvännössä — asia vireillä Hattulan käräjillä.

Ilmoitetaan että muuatta kulkukauppiasta syytetään kovin viallisen hevosen käyttämisestä ajoin — seura jättää asian konstaapeli Mannerin huostaan.

Hattulan nimismies Ilmari Lehtonen ilmoittaa, että muuan talonmistaja on Hattulan käräjillä tuomittu 60 mkn sakkoon eläinrääkkäyksestä.

Kuokkanen lähetetään tarkastamaan erään talon Hat-
tulassa hevosia, joista yksi ilmoituksen mukaan on ylen-
viallinen.

Seuran tiedoksi tuodaan, että Hauhon postin kuljetta-
jalla on perin huono hevonen — johtokunnan jäsen pos-
timestari Sjöblom järjestää asian — hevonen poistetaan
ja parempi otetaan tilalle.

Ilmoitetaan että eräässä kartanossa Sääksmäellä on
rikkoutuneita ja huonoja hevosia — kirjelmä Sääksmäen
nimismiehelle.

Ajurin hevonen toimitetaan eläinlääkäri Colerukselle
— hevosella ajo kielletään kunnes tulee terveeksi.

Toisen ajurin hevosen suhteen sama toimenpide kuin
edellä.

Muuan liikemiehen kovin laiha ja vanha hevosen
toimittaa seura tapetuksi.

Talollista poikineen Lammen pitäjästä syytetään
siitä, että olisivat ampuneet talollisen Heikki Eerolan
ajokoiran ja jättäneet sen kitumaan tien viereen —
päättös: lähetetään kirje Hauhon nimismiehelle.

Seuran tietoon on tullut, että tukkeja ajettaessa Paro-
lan Mäkelän metsistä Hämeenlinnan höyrysahalle käy-
tetään huonoja hevosia ja liian suuria kuormia, — kään-
nyttään sahanhoitaja Forssellin puoleen ja väärinkäytös
lakkaa.

Seuralle ilmoitetaan että kuorma-ajurit kaupungin
satamatyössä ovat pakotetut ajamaan suuria kuormia

syvästä notkosta — kaupungin insinööri ilmoittaa että tie on tasoitettu.

Päätetään kääntyä Poliisikamarin puoleen pyynnöllä, että muuan pika-ajuri saisi muistutuksen, koska hän ajaessa rääkkää hevostaan.

Merkitään pöytäkirjaan, että muuan torppari saa 200 mk. sakkoa eläinrääkkäyksestä.

Ilmoitetaan että muuan ajuri on poliisiviranomaisten puolelta saanut ankaran varoituksen hevosensa rääkkäämisestä.

Syystä että suuri joukko kaloja oli nähty kuolleena linnan ja kaupungin välisessä ojassa, käännytyään Raha-toimikamarin puoleen, joka antaa avata ojan sillan kohdalta, joten vielä elossa olevat kalat pelastuvat.

Erään ajurin hevonen toimitetaan eläinlääkärille ja sillä ajaminen kielletään kunnes jalka paranee.

Erään hauholaisen huono hevonen toimitetaan lääkärille.

Pyydetään seuran eläinlääkärinä valvomaan niitä huutokauppoja, joissa sotatarkoitukseen kelpaamattomia sotalaitoksen hevosia myydään huutokaupalla.

Markkinat ja hevoskauppa.

Mitä hevoskauppaan tulee, niin ei se ole ollut hyvällä kannalla Hämeenlinnassa, kun ei ole vasituisia elukkain myyntiä varten rakennettuja rakennuksia tahi muita laitteita.

Sen järjestäminen onkin kerta toisensa perästä ollut johtokunnan käsiteltävänä. Varojen puute on kuitenkin tässä niinkuin monessa muussakin kohden ollut esteenä.

Kuitenkin on toiveita, että tämäkin taloudellisessa suhteessa maallemme varsin tärkeä kaupanhaara tulee Hämeenlinnassakin järjestettäväksi ajanmukaiselle kannalle. Valtuuston myöntämillä varoilla järjestetään nimittäin parhaillaan Myllymäen kaupunginosassa oleva tori ajanmukaiseksi elukkain myyntipaikaksi. Siinä kokouksessa, jossa valtuusto asian ratkaisi ja jossa seuran puheenjohtajalla oli tilaisuus tuoda esille mielipiteensä myyntipaikan järjestämisestä, ilmeni, että asianomaiset tulevat järjestämään hevosmyyntipaikan ottamalla seuran toivomukset huomioon. Suuri puute tulee täten poistettavaksi ja kaikista ponnistuksista huolimatta markkinoilla aina tapahtuva hevosten räähkääminen, hosuminen ja repiminen vältetään.

Kaikilla markkinoilla on seuralle muuten koko toimintakautensa aikana ollut omat poliisinsa, mutta tehokkaasti ovat kaupungin vakinaiset poliisitkin seuraa avustaneet.

Kehoituksena tahi pieninä palkkioina on seura jakanut poliiseille pienempiä rahaeriä tahi lahjoittanut jonkun summan heidän eläkekassalleen. Tällaisia palkkioita ovat m. m. saaneet konstaapelit Evert Virtanen, Aukusti Heinänen, Arvi Andersson ja Heikki Nyman. Tämän yhteydessä mainittakoon että seuran markkina-

poliisi V. Mollbergia kostoksi märkkina-aikana vaikeasti puukotettiin. Seura avusti M:ia 300 markalla.

Nyt kuluneena aikakautena on seuran toimesta lopetettu 88 ikäkulua ja viallista hevosta. Koko 50 vuotisena toimintakautena on poisotettujen ja tapettujen hevosten luku 1183 kpl.

Ajurit.

Sen johdosta että Hämeenlinnan ajuriyhdistys oli kääntynyt seuran puoleen pyynnöllä, että se koettaisi saada ajurien odotuspaikat eli »birsit» järjestetyiksi parempaan kuntoon, päätti seura kääntyä valtuuston puoleen pyynnöllä että kyseessä olevat alueet laskettaisiin noppakivillä, oheenliittäen kustannusarvion siitä mitä »birsit» näin järjestettyinä tulisivat maksamaan. Sama yhdistys pyysi myöskin että seura ryhtyisi toimenpiteisiin että hevosmiehille olisi saatavissa lämmintä juomavettä juottopaikoilla, mikä kuitenkin olisi tullut niin kalliiksi, ettei seura katsonut voivansa asiaan puuttua. Edelleen anoi ajuriyhdistys, että seura koettaisi saada sillasta koivoavan mäen alennetuksi.

Tämäkin tehtävä oli ulkopuolella seuran varsinaista toiminta-alaa, niin välttämätön kuin se muuten olisikin.

Hevosuittolaituri.

Kuten ennenkin on seura ylläpitänyt ison sillan itäiseen päähän rakentamansa hevosuittolaiturin. Ollen ainoa

laatuaan kaupungissa on sitä ahkerasti kesäiseen aikaan käytetty.

Eläinten kuletus.

Vuonna 1922 oli seuran lausuntoa pyydetty uudesta eläinten kuletusta sisävesistöillä koskevasta laista.

Suomen kolmas yleinen eläinsuojelukokous.

Merkkitapaus seuran elämässä oli Hämeenlinnassa pidetty kolmas yleinen Eläinsuojelukokous elokuun 2—4 päivänä 1917, jonka järjestäminen oli uskottu seuralle ja johonka oli kutsuttu paitsi Suomen eläinsuojeluyhdistysten edustajia, arvohenkilöitä eläinsuojelualalta myöskin muista pohjoisista maista.

Näistä monista tärkeistä kysymyksistä, jotka olivat otetut kongressin ohjelmaan mainittakoon ensisijassa seuravat hämeenlinnalaisten alustamat.

1. *Hevoskaupan järjestäminen*, alusti taloustirehtööri Kusti Laurela ehdottaen ponsiksi a) että eläinsuojeluyhdistykset niillä paikkakunnilla, missä hevosmarkkinoita toimeenpannaan, valvoisivat, että tammikuun 1 p. 1918 voimaan astunutta asetusta hevoskaupasta tarkoin noudatetaan sekä b) että yhdistykset samoin pitäisivät silmällä, että viranomaiset tekevät tehtävänsä — varsinkin mikäli asia koskee kierteleviä hevoshuijareita. Ponnet hyväksyttiin.

2. *Eläinten teurastaminen maaseudulla*, alusti lehtori A. Th. Böök, jonka ponnet olivat seuraavat:

- a) että eläinsuojelu-, maamies, hevosjalostus y. m. yhdistykset, joiden ohjelmaan kuuluu eläinsuojelu ja kotieläinten hoito, toimeenpanisivat teurastuskursseja eri osissa maataamme,
- b) että edellä mainitut yhdistykset niihin lähettäisivät osanottajia, joten saataisiin taitavia ammattiteurastajia,
- c) että viranomaiset valvoisivat, että yleisiä teurastusta koskevia määräyksiä tarkoin noudatetaan sekä
- d) että tapponaamareita ja teurastusvälineitä olisi kaikkialla saatavissa. Pöytäkirja hyväksyttiin, sillä lisäyksellä että ne koskisivat kaikkia kotieläimiä (myös pikkukarjaa).

3. *Kuljeskelevat eläinnäyttelyt*, alusti kauppias K. F. Björkbom ehdottaen, että ne tykkänään kiellettäisiin. Kokous päätti anoa että hallitus valmistaisi valtiopäiville jätettävän esityksen asiassa, kuin myöskin että eläinsuojeluyhdistykset kukin osaltaan koettaisivat vaikuttaa eduskunnan jäseniin.

Kongressin muut kysymykset koskivat keskusliiton perustamista (sittemmin toteutunut), lasten kasvattamista eläinystäviksi, naisen merkitystä eläinsuojeluasiassa, pikkulintusuojelua, eläinsuojelua tarkoittavaa lainsäädäntöä, juutalaisten teurastustapoja, elävien eläinten leikkelyä tieteellisissä tarkoituksissa, sekä sanomalehtien suhdetta eläinsuojeluun. Alustajina olivat maankuulu eläinystävä ja luennoitsija rouva C. Ullner, tohtori A. R. Spoof, kirjailija V. Lindman, neiti Siri Brän-

der, neiti Agnes v. Konow, eläinlääkäri Allan Höijer, varatuomari V. Alopaeus.

Ohjelmaan kuului edelleen paitsi retkiä Katisten kartanoon, Karlbergiin, Aulankoon, kaupungin paita- ja verkatehtaalle, museoon, ja isoon puistoon, maisteri, nykyisen luonnonsuojeluvalvojan, Rolf Palmgrénin mielenkiintoinen esitelmä *»Luonnonsuojelu ja eläinsuojelu»* sekä eläinlääkäri Alfr. Aschanin opettavainen esitelmä eri teurastustavoista, lihojen säilyttämisestä sekä tuberkuloosista y.m. eläinten taudeista.

Suomen Yhtyneitten Eläinsuojeluyhdistysten Keskusliitto.

Seuran edustajana liitossa — jonka hallitukseen sen perustamisesta alkaen on kuulunut seuran puheenjohtaja ja v-tuomari Leon. Idestam vainaja — edellinen nykyään liiton varapuheenjohtaja — on ollut kauppias K. F. Björkbom.

Lahjoituksia.

Rouva Elli Lindebäck vainaja, seuran monivuotinen vakinainen jäsen, sen harras ystävä ja suosija, oli ennen kuolemaansa määrännyt eläinsuojeluseuralle maksettavaksi hänen jälkeenjättämästään omaisuudesta 2000:— markkaa. Rahamäärä säilytetään *»Ellen Lindebäckin eläinsuojelurahastona»*, jonka korot käytetään seuran tarkoitusten toteuttamiseksi.

Samoin oli Hämeenlinnassa asuva neiti Amanda Helenius testamentissaan määrännyt seuralle 1000:— mk.

Edelleen lahjoitti paikkakunnalla pitemmän aikaa toiminut Hämeenläänin Hevosystävien yhdistys, kun se lopetti toimensa, v. 1924 seuralle 1000:— mk.

Kiitollisuudella mainittakoon vielä että seura rouva C. Ullnerilta, neiti Siri Branderilta ja kirjailija V. Lindmanilta on saanut jaettavaksi vastaanottaa joukon kirjallisuutta.

Sylvia-juhlissa toimeenpantujen kilpailujen palkinnot on lahjoittanut Arvi A. Karisto Oy.

Pesimispöytä varten tarvittavat puuainekset on sahanhoitaja A. Forsellin kautta lahjoittanut Eklöfin saha.

Seuran varat.

Seuralla oli varoja — niihin luettuina rahastot, joiden korot ovat seuran käytettävissä —:

1915	v.	lopussa	Smk.	591: 05
1916	»	»	»	3970: 12
1917	»	»	»	5783: 75
1918	»	»	»	3856: 34
1919	»	»	»	4099: 75
1920	»	»	»	7237: 13
1921	»	»	»	10349: 27
1922	»	»	»	10636: 97
1923	»	»	»	9386: 43
1924	»	»	»	9108: 70

Jäsenten luku.

1915	103	henkeä
1916	105	»
1917	89	»
1918	98	»
1920	88	»
1921	137	»
1922	134	»
1923	130	»
1924	131	»
1925	122	»

Hämeenlinnan Eläinsuojeluseuran
pysyväiset jäsenet vuonna 1925.

Cannelin, T., metsänhoitaja.
Höijer, A., eläinlääkäri.
Jönsson, A., tuomari.
Lönnholtz, A., rouva.
Lönnholtz, Natalia, rouva.
Munck, C., vapaaherra.
Palmroth, A., rouva.
Standertskjöld, H., eversti.
Colerus, Theodor, Piirieläinlääkäri.
Colerus, Eva, rouva
Colerus, Lyyli, neiti.
Colerus, Synnöve, neiti.
Colerus, Elna, neiti.
Colerus, Bertil.
Granberg, T., entinen Lääninkamreeri.

Hämeenlinnan Eläinsuojeluseuran jäsenet vuonna 1925.

V. Andersson, puutarhuri.
Hilda Aarnio, neiti.
Bruno Appelqvist, pankinjohtaja.
Dagny Appelqvist, rouva.
Alfred Aschan, kaupungin eläinlääkäri.
Sigrid Aschan, rouva.
N. V. Aschan, apteekkari.
Helmi Aschan, rouva.
Carl Bartram, kollegianeuvos.
A. Th. Böök, lehtori.
Arna Böök, lehtorin rouva.
K. F. Björkbom, kauppias.
Hannes Blåfield, asianajaja.
Signe Blåfield, rouva.
Fanny Brunström, neiti.
John Brüning, eläinlääkäri.
Lahja Brüning, rouva.
E. Backman, leipurimestari.
Alma Backman, rouva.
Verner Breitholtz, pankinjohtaja.

Osvald Cederqvist, konttoripäällikkö.

M. Cederqvist, rouva.

Hjalmar Emanuelson, tehtailija.

Hilja Emanuelson, rouva.

F. J. Fredriksson, kauppias.

Mathilda Fredriksson, rouva.

K. A. Fredriksson, kauppias.

Emmy Fredriksson, rouva.

Verner Fredriksson, kauppias.

Anna Fredriksson, rouva.

Hilja Grönlund, neiti.

Hellä Grönlund, neiti.

Gunnar Grönholm, hammaslääkäri.

Narny Grönholm, rouva.

Ellen Grön, fil. maisteri.

Hilda Honkavaara, opettajatar.

Steffan Hägg, taloustirehtööri.

M. Hägg, rouva.

Kaarlo Hämäläinen, opettaja.

Gustaf Holmström, rentieeri.

V. Hougberg, apteekkari.

Saimi Hougberg, rouva.

V. Heinänen, tehtailija.

Amanda Heinänen, rouva.

Yrjö Hagelberg, liikemies.

E. V. Herva, kaup. lääkäri.

Kaino Herva, rouva.

Naima Idestam, rouva.

Oskari Isaksson, kauppias.
Julia Isaksson, rouva.
H. Ilmonen, kauppias.
Adolf Kiuttu, tehtailija.
Alma Kiuttu, rouva.
Edvard Kauppinen, tehtailija.
Lyydia Kauppinen, rouva.
A. V. Kaulén, pormestari.
Ingeborg Kaulén, rouva.
A. Klepow, kauppias.
G. A. Karlsson, liikemies.
A. Kauhtio, toimittaja.
Ranta Kauhtio, rouva.
Siiri Lampén, opettajatar.
V. A. Lindberg, neuvosmies.
Sigrid Lindberg, rouva.
John Lindqvist, prokuristi.
Elsa Lindqvist, rouva.
Kusti Laurela, taloustirehtööri.
Hilma Laurela, rouva.
Mimmi Löfgrén, postiekspeditööri.
L. Löfgrén, pankinjohtaja.
Ossi Lindqvist, kaup. johtaja.
Lyyli Lindqvist, rouva.
J. K. Lindqvist, kauppias.
Ingrid Moberg, rouva.
Ernst Mesterton, lääninarkiston hoitaja.
Ester Moberg, postikirjuri.

U. Nyberg, apteekkari.
Bengta Nyberg, rouva.
Lauri Noro, kaup. vouti.
Hulda Noro, rouva.
F. Palmroos, insinööri.
Asta Palmroos, rouva.
R. Pomoell, pankinjohtaja.
Martha Pomoell, rouva.
Harry Pomoell, v-tuomari.
Alma Pomoell, rouva.
Olga Päivinen, sähköttäjä.
J. T. Renvall, lääninregistraattori.
Fanny Renvall, rouva.
Enok Rytönen, kirjakauppias.
N. Ringvall, kauppias.
Anna Ringvall, rouva.
Signe Reinius, rouva.
O. Sahlberg, piirilääkäri.
E. Sahlberg, rouva.
V. Sokoloff, kauppias.
A. Gust Skogster, kauppaneuvos.
Vera Skogster, rouva.
Felix Skogster, kamreeri.
Agnes Skogster, rouva.
Oskari Sjöblom, asessori.
Lyyli Savola, kansak. opettajatar.
Aimo Skogster, kauppias.
Eino Schrey, lakitiet. kandidaatti.

Hilja Schrey, rouva.
Einari Saarinen, pankinjohtaja.
Ebba Saarinen, rouva.
Alex Seppälä, tehtailija.
Ida Seppälä, rouva.
Martha Sjöblom, fil. maisteri.
E. Tyrylä, leipurimestari.
Dagmar Tyrylä, rouva.
Lylly Villgrén, neiti.
K. Vainikainen, leipurimestari.
Hanna Vainikainen, rouva.
